

Tatiana
de Rosnay

*Anotimpul
plailor*

Traducere din limba engleză și note
MARIANA PIROTEALĂ

UNU

*Je passais au bord de la Seine
Un livre ancien sous le bras
Le fleuve est pareil à ma peine
Il s'écoule et ne tarit pas.¹*

Guillaume Apollinaire, „Marie“

¹ „Pe lângă Sena trec aşa/ Sub braț cu-o carte mai ciudată/ Iar fluviul știe jalea mea/ El ce nu seacă niciodată.“ Guillaume Apollinaire, „Marie“, în volumul *Alcooluri. Poeme (1898-1913)*, traducere din limba franceză de Octavian Soviany, Editura Tracus Arte, 2019, p. 72

Voi începe cu copacul. Pentru că totul începe și se termină cu copacul. Copacul este cel mai înalt. A fost plantat cu mult înaintea celorlalți. Nu știu exact cât de bătrân este. Poate are trei-patru sute de ani. Este străvechi și puternic. A îndurat furtuni cumplite, s-a ținut bine în fața vântului dezlănțuit. Nu-i este frică.

Copacul nu este precum ceilalți. Are un ritm al lui. Primăvara începe mai târziu pentru el, în timp ce toți ceilalți înfloresc deja. Cum vine sfârșitul lui aprilie, dau ușurel noile frunze ovale, numai pe crengile de deasupra și de la mijloc. În rest, pare uscat. Noduros, cenușiu și uscat. Îi place să se prefacă mort. Așa de deștept este. Apoi, deodată, ca după o explozie, înfloresc toți mugurii. Iar copacul triumfă cu coroana lui verde-pal.

Nu mă observă nimeni când sunt aici, sus. Nu mă deranjează liniștea. Nu e liniște, de fapt, pentru că o umplu așa de multe sunete slabe. Foșnetul frunzelor. Geamătul vântului. Bâzâitul unei albine. Cântecul cicadelor. Fluturarea aripilor unei păsări. Când vine vremea mistralului și se năpustește prin vale, miile de crengi care foșnesc se confundă cu marea. Aici veneam să mă joc. Acesta era regatul meu.

Spun povestea aceasta acum, o dată, ca să nu trebuiască s-o spun iar. Nu mă pricep la cuvinte, fie ele rostite sau așternute pe hârtie. Când voi termina, voi

ascunde aceste cuvinte. Undeva unde nu le va mai găsi nimeni. Nu știe nimeni. Nu va ști nimeni. N-am spus-o niciodată. O voi scrie și nu o voi arăta niciodată. Povestea va rămâne pe paginile acestea, ca o prizonieră.

– Așa o ține de două săptămâni, spune apaticul șofer de taxi.

Ploaia cade abundant, asemenea unei perdele de argint, șuieră, împuținează lumina zilei. E abia zece dimineață, dar lui Linden i se pare că este un amurg care scânteiază umed. Șoferul de taxi spune că vrea să se mute definitiv, să fugă din Paris, să se ducă după soare, să se întoarcă în Martinica cea înmirămată, locul său de baștină. În timp ce mașina lasă în urmă aeroportul Charles de Gaulle și se tărăște pe autostrada blocată și pe șoseaua de centură, Linden nu poate să nu-i dea dreptate. Suburbiile îmbibate cu apă sunt deprimante, contururi îngrămădite de cuburi greoaie cu firme luminoase stridente care pâlpâie prin burniță. Îi spune șoferului să pornească radioul, iar omul îi laudă franceza, perfectă „pentru un american“. Linden zâmbește larg. I se întâmplă ori de câte ori se întoarce la Paris. Răspunde că este franco-american, că s-a născut în Franța, dintr-un tată francez și o mamă americană, și vorbește amândouă limbile fluent, fără accent. „Ce zici de treaba asta, ei?“ Șoferul chicotește, își face de lucru cu radioul – „mă rog, monsieur chiar pare american, nu? Înalt, atletic, cu blugi, pantofi sport, nu ca parizienii, cu costumele și cravatele acelea fistichii“.

La știri se vorbește doar despre Sena. Linden ascultă, în timp ce ștergătoarele de parbriz scârțâie și aruncă pârâiașe într-o bătălie fără sfârșit. Fluviul se tot umflă de cinci zile, începând cu 15 ianuarie, și se lovește de gleznele zuavului.

Linden știe că uriașa statuie de piatră a unui soldat colonial aşezată chiar sub pont de l'Alma indică nivelul fluviului. În 1910, în timpul revărsării uriașe care a inundat orașul, apa urcase până la umerii zuavului. Șoferul răsuflă: „N-ai cum să împiedici revărsarea unui fluviu, n-are rost să te lupți cu natura. Oamenii trebuie să înceteze să mai strice natura; toate acestea sunt felul ei de a se răzbuna pe noi“. Pe când mașina se urnește prin circulația înceată și ploaia neîndrătoare lovește pe plafonul mașinii, Linden își amintește de e-mailul pe care i l-au trimis de la hotel marți.

Dragă domnule Malegarde,

Vă așteptăm cu drag să fiți oaspetele noastre de vineri, 19 ianuarie, la prânz, până duminică, 21 ianuarie, seara (puteți elibera târziu camera, după cum ați solicitat). Însă circulația în Paris ar putea fi problematică din cauza creșterii nivelului Senei. Din fericire, hotelul Chatterton, situat în arondismentul al XIV-lea, nu se află într-o zonă expusă la inundații și, prin urmare, nu va fi afectat. Deocamdată, prefectura ne informează că nu avem motive de îngrijorare, dar este politica noastră să ne punem oaspeții la curent. Vă rog să ne anunțați dacă aveți nevoie de ajutor. Cu stimă.

Linden îl citise la aeroportul din Los Angeles înainte de a decola spre New York, unde trebuia să fotografieze o actriță britanică pentru *Vanity Fair*. Le trimisese mai departe mesajul surorii lui, Tilia, la Londra, și mamei lui, Lauren, în valea râului Drôme, care trebuiau să i se alăture la Paris în vinerea aceea. Linden nu-l inclusese și pe Paul printre destinatari, deoarece tatăl lui aprecia numai scrisorile și vederile, nu și e-mailurile. Răspunsul surorii lui, pe care-l promise când aterizase câteva ore mai târziu la JFK, îl făcuse să chicotească.

„Înundații?! Ce? Iar? Nu ții minte că a fost deja o inundație cumplită la Paris anul trecut în noiembrie? și cea din iunie 2016? Ne-a luat câțiva ani să organizăm nenorocirea astă de weekend, și acum ne confruntăm cu o inundație?!“ Încheia cu o serie de emoticoane încruntate. Mai târziu, mama lor le răspunse amândurora: „Venim cu barca dacă trebuie și-l smulgem pe taică-tău de lângă copacii lui! Ca să fim, în sfârșit, împreună! Sub nici o formă nu anulăm reuniunea de familie! Ne vedem vineri, iubiții mei!“ Familia Malegarde se întâlnea la Paris să sărbătorească așaptezecea aniversare a lui Paul și patruzeci de ani de căsătorie pentru Lauren și Paul.

Linden nu se mai gândise prea mult la avertismentul celor de la hotel. Când plecase de la New York la Paris joi seara, se simțea obosit. Avusese două zile pline, iar înainte de asta, săptămâni de muncă intensă prin toată lumea. Ar fi preferat să meargă acasă, la San Francisco, pe Elizabeth Street, la Sacha și la pisici. Nu-i văzuse prea mult în ultima lună. Rachel Yellan, dinamica lui agentă, îi dăduse o mulțime de proiecte, un vîrtej aiuritor dintr-un oraș în altul, care-l epuizase și-l făcea să Tânjească după un răgaz. Casa îngustă, albastră din Noe Valley și îndrăgiții săi locuitori trebuiau să aștepte până se termină acest eveniment special în familie.

„Doar noi patru“, spuse mama lui cu atâtea luni în urmă, când făcuse rezervare la hotel și la restaurant. Aștepta cu nerăbdare acea reuniune? s-a întrebat el în timp ce decola avionul. Nu petrecuseră mult timp împreună, toți patru, de când el era adolescent și locuia la Sévral, și cu atât mai mult după ce plecase de la Vénozan, domeniul familiei tatălui său, în 1997, la aproape șaisprezece ani. Își vedea părinții o dată sau de două ori pe an și sora ori de câte ori mergea la Londra, lucru care se întâmpla frecvent. Oare de ce „doar noi patru“ îi dădea, simultan, un sentiment de liniște și o anume angoasă?

În timpul zborului spre Paris, Linden citise *Le Figaro* și își dăduse seama că situația descrisă de hotel era, de fapt, neliniștită. Sena se revărsase deja la sfârșitul lunii noiembrie, după cum subliniase și Tilia, după o vară și o toamnă umede, la fel și în iunie 2016. Parizienii priviseră îngrijorați zuavul și miciile valuri care-i urcau pe gambe. Din fericire, nivelul nu mai crescuse. *Le Figaro* arăta că, datorită tehnologiei moderne, se putea anticipa umflarea fluviului cu trei zile înainte, ceea ce lăsa suficient timp pentru evacuare. Dar problema era ploaia torențială, care nu se potolise. Fluviul se umfla iar, cu o viteză amenințătoare.

După nenumărate blocaje în trafic și prevestiri sumbre la radio, taxiul traversează Sena pe podul Concorde. Plouă așa de tare, încât Linden abia zărește fluviul de dedesubt, atât cât să observe că vâltoarea pare nefiresc de înspumată. Taxiul se tărăște de-a lungul bulevardelor Saint-Germain și Raspail, năpădit de apă, și ajunge la hotelul Chatterton, la intersecția cu Vavin. În minutul de care are nevoie Linden ca să sară din mașină și să ajungă la intrare, ploaia îi lipește părul blond-închis de cap, i se scurge pe ceafă și i se strecoară în șosete. Aerul rece al iernii îl învăluie și pare să-l însوțească în hol. Este întâmpinat de o recepționeră zâmbitoare căreia îi zâmbește și el, tremurând de frig, cu apa picurându-i din păr. Îi înmânează pașaportul francez (are două) și dă din cap la „*Bienvenue, monsieur Malegarde*“. Da, sora lui sosește astăzi, mai târziu, cu Eurostar, iar părinții lui vin de la Montélimar cu trenul. Nu, nu știe exact la ce oră. A aflat că trenul părinților lui va fi deviat spre Montparnasse și nu va sosi la gara Lyon din cauza riscului de inundații? Nu, nu știe. Dar așa este mult mai practic, își dă el seama, întrucât gara Montparnasse este la numai cinci minute de Chatterton.

Recepționera, pe al cărei ecuson scrie „Agathe“, îi dă pașaportul și cheia de la cameră și-i spune, nu foarte efuziv, cât de mult îi admiră opera, ce onoare este să-l aibă invitat la hotel. A venit și el pentru săptămâna modei? întrebă ea. El îi mulțumește, apoi clatină din cap, îi spune că este un weekend dedicat familiei, că nu va lucra, nu va avea nici o sesiune foto în următoarele câteva zile, își ia o binemeritată pauză. Are un singur aparat de fotografiat, îi spune, dragul lui Leica de pe vremuri; și-a lăsat echipamentul la New York, la agentă, și singurele persoane pe care intenționează să le fotografieze sunt părinții și sora lui. În ce privește săptămâna modei, aceasta nu se află, cu siguranță, în agenda lui; lasă ființele tipătoare care se leagănă pe tocuri cui în seama celor pasionați de strălucire și defilări pe covorul roșu. Recepționera râde. A auzit la televizor că, dacă Sena continuă să crească așa de alarmant, săptămâna modei ar putea fi anulată. Acum este rândul lui Linden să pufnească, dar se simte vinovat în sinea lui; știe ce ar presupune anularea săptămânii modei, care începe mâine, ce risipă uriașă de efort, timp și bani. Atunci recepționera vorbește respectuos despre tatăl lui, spune ce placere va fi să-l aibă drept oaspete pe „Domnul cu copaci“, iar pe Linden îl amuză fervoarea ei (ea nu știe cât detestă tatăl lui acea poreclă, cât de ridicolă i se pare și ce greu suportă celebritatea); tatăl lui este o persoană așa de respectată, continuă ea; efortul lui de a salva copaci importanți din lume este admirabil. Linden o avertizează, cu blândețe, că tatăl lui este timid, că nu este sociabil și vorbăreț ca el; însă se va distra pe cinste cu mama lui, adevarata vedetă a familiei, iar sora lui, Tilia Favell, este și ea o figură.

Camera de la etajul al patrulea, care dă spre rue Delambre, este călduroasă, confortabilă și frumos decorată, în nuanțe

de lila și crem, deși puțin cam mică pentru înălțimea lui. Pe masă îl aşteaptă un coș cu bunătăți – fructe proaspete, trandafiri, bomboane de ciocolată și o sticlă de șampanie la gheață – alături de un bilet de bun-venit scris de direcțoarea hotelului, *madame* Myriam Fanrouk. Își amintește de momentul în care mama lui a ales hotelul Chatterton acum doi ani, când a hotărât să organizeze weekendul destinat dublei aniversări. Era descris drept un „hotel-boutique încântător de pe Rive Gauche, chiar în mijlocul cartierului Montparnasse“, iar comentariile de pe TripAdvisor erau pozitive. Linden lăsase organizarea în seama ei. El rezervase biletele de avion când fusese sigur ce program urma să aibă, un lucru complicat pentru un fotograf independent. Lauren alesese și locul în care luau cina în noaptea următoare, la Villa des Roses, un restaurant cu o stea Michelin de pe rue du Cherche-Midi, în spatele hotelului Lutetia.

„De ce la Paris?“ se întreabă acum, în timp ce-și desface valijoara și pune pe umeraș sacoul verde-închis de catifea pe care-l va purta mâine-seară. Tilia locuiește la Londra cu fiica ei și cu al doilea soț, expertul în artă Colin Favell; Lauren și Paul locuiesc la Vénozan, aproape de Sévral, în valea râului Drôme, iar el locuiește la San Francisco cu Sacha. Da, de ce la Paris? Parisul nu înseamnă prea mult pentru părinții lui. Oare chiar nu înseamnă prea mult? Linden se gândește la acest lucru în timp ce se dezbracă, lasă deoparte hainele umede și intră cu încântare în duș, sub jetul fierbinte. Știe că părinții lui s-au cunoscut la Grignan, în timpul valului cumplit de căldură care s-a abătut asupra Franței în vara anului 1976, când Paul era arhitect peisagist-șef la o ambițioasă firmă de amenajări de grădini de la periferia micului oraș. El și Tilia știu povestea pe de rost. Lauren, care avea doar nouăsprezece ani, vizita Parisul pentru prima oară împreună

cu sora ei, Candice, cu doi ani mai mare decât ea. Se născuseră și crescuseră la Brookline, în Massachusetts, și nu mai fuseseră niciodată în Europa. Începuseră cu Grecia, apoi merseseră în Italia, de unde porniseră să cutreiere Franța, trecând prin Nisa, Avignon, Orange. Oprirea în Drôme nu era în plan, dar era prea cald ca să-și continue drumul, aşa că decisese să petreacă o noapte într-o pensiune modestă, dar primitoare din Grignan. La finalul zilei toride, surorile se delectau cu un pahar de rosé rece la umbra din piața răcoroasă, având în mijloc o fântână, sub statuia principalei *madame* de Sevigné, al cărei castel impunător împodobează vârful dealului, când Paul a venit cu camioneta. Purta o salopetă albă uzată care-l făcea să semene cu Steve McQueen și o pălărie de paie tocită, iar din gură îi ieșea o țigară rulată. Lauren l-a urmărit cu privirea cât și-a parcat camioneta și a dus mai multe ghivece și tufe din portbagaj într-un magazin din apropiere. Avea umerii lați și era musculos, potrivit de înălțime, iar când și-a scos pălăria să se șteargă pe fruntea transpirată, a observat că nu avea prea mult păr, doar o porțiune de puf brunet în ceafă. Era aproape chel, dar era Tânăr, nici nu împlinise treizeci de ani, bănuia ea. Candice a întrebat-o de ce căsca ochii la tipul în salopetă, iar Lauren i-a șoptit: „Uită-te la mâinile lui“. Candice a răspuns indiferent că nu vedea nimic deosebit la ele, însă Lauren, aproape în transă, a murmurat că nu mai văzuse pe nimeni care să atingă plantele aşa. Tatăl lor, Fitzgerald Winter, era și el amator de grădinărit, la fel și mama lor, Martha. Fetele crescuseră într-un cartier plin de verdeță din Brookline, aproape de Fisher Hill, unde locuitorii acordau mult timp grădinilor lor, cu un secator într-o mâna înmănușată și cu o stropitoare în celaltă, apreciind cu nerăbdare ritmul de creștere al unei tufe de trandafiri. Bărbatul acesta era însă

altfel; Lauren nu-și putea lua ochii de la degetele robuste, bronzate, admira fascinată cum înclina capul să se uite la fiecare floare, cum mângâia crengile și florile fiecărei plante de care se ocupa, cuprinzând-o cu mâna ferm, dar delicat. Probabil Paul a simțit apăsarea privirii ei, pentru că în sfârșit a ridicat ochii și le-a văzut pe cele două surori stând puțin mai departe. Tilia și Linden știau și partea asta pe de rost. A văzut-o doar pe Lauren, picioarele ei, părul ei lung, ochii oblici, deși Candice era la fel de frumoasă. S-a dus la masa ei și, în liniște, i-a dat un măslin mic în ghiveci. Ea abia dacă vorbea franceză, iar el nu știa o boabă de engleză. Candice stăpânea mai bine franceza decât sora ei, aşa că a reușit să traducă, dar pentru ei era invizibilă, doar o voce care alegea cuvintele potrivite. Se numea Paul Malegarde, avea douăzeci și opt de ani și locuia la câțiva kilometri distanță, aproape de Sévral, pe șoseaua spre Nyons. Da, îi plăcea foarte mult plantele, mai ales copacii, și avea un arboretum frumos pe proprietatea lui, Vénozan. Ar fi vrut să-l vadă, poate? Putea să-o ducă el acolo, i-ar fi făcut placere? Ah, pleca a doua zi cu sora ei la Paris, apoi la Londra, apoi acasă la sfârșitul verii. Da, poate reușea să mai stea puțin; trebuia să vadă... Când Lauren s-a ridicat să-i strângă mâna oferită, era mai înaltă decât el, dar nici unuia din ei nu părea să-i pese. Îi plăcea ochii lui și reti, albaștri, zâmbetul ocasional, lungile tăceri. „Nu e nici pe jumătate la fel de chipeș ca Jeff“, a spus Candice mai târziu. Jeff era iubitul din Boston al lui Lauren, student la una dintre cele mai prestigioase facultăți. Lauren a ridicat din umeri. Se întâlnea mai târziu cu Paul, lângă fântână. În noaptea aceea era lună plină. Arșița nu se domolea. Candice nu mai era de față să facă pe interpreta, dar nu aveau nevoie de ea. N-au vorbit prea mult. David Bowie, cântărețul preferat al lui Paul, cânta la casetofonul din camionetă, în timp

ce ei priveau stelele și abia dacă își atingeau mâinile. Jeffrey van der Haagen părea la mii de kilometri depărtare. Lauren Winter nu a mai ajuns la Paris, nici la Londra; și nici nu s-a mai întors în Boston la finalul acelei veri toride din 1976. A vizitat Vénozan și nu a mai plecat niciodată de acolo.

Linden ia un prosop, se șterge și se strecoară într-un halat de baie. Își amintește că mama lui a pomenit că întâlnirea la Paris era mai comodă pentru toți patru. Fără îndoială că avea dreptate. și trebuia să fie un „weekend fără parteneri de viață și copii“, subliniase ea. Astă însemna fără Colin, fără Mistral (flică Tiliei din prima căsătorie), fără Sacha. Doar ei patru. Trage perdeaua și privește ploaia ce se revarsă pe trotuarul strălucitor. Puținii trecători se reped printre picături. Mama lui plănuise mai multe plimbări și vizite la muzeee pentru mâine. Ploaia și frigul le vor strica fără îndoială planurile. O după-amiază posomorâtă la Paris, ora trei dimineața la San Francisco. Se gândește la Sacha cum doarme în dormitorul mare de la etajul de sus, la părul ciufulit, brunet de pe pernă, la respirația delicată, regulată. Telefonul îi scoate un bâzâit și se întoarce să și-l ia din buzunarul de la haină. „Frățioare, ai sosit?“ Tilie îi spune mereu „frățioare“, iar el replică mereu cu „păpușă“. „Păpușă, sunt în camera mea. Numărul 46.“

Câteva clipe mai târziu aude o bătaie autoritară la ușă și se duce să deschidă. În fața ușii stă sora lui, udă leoarcă, din părul lipit de cap i se scurge apa de ploaie, pe sprâncene și gene are picături agitate. Dă ochii peste cap, întinde brațele și înaintează clătinându-se ca un zombi, la care el îzbucnește în râs. Se îmbrățează; ca întotdeauna, ea este mică în comparație cu el, mică, dar robustă, clădită exact ca tatăl lor, cu aceiași umeri lați, cu falca pătrătoasă și cu aceiași ochi albaștri, ironici.